The only Advertising Agency for Persia and the Caucasus.

ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ
№ 11 (31)
ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆ Է

Թաւրիզում	20 ղռան
Գաւառներում	25 ղռան
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	
Ռուսաստան	5 ռր.
Թուրքիա	50 ղուրշ
Եւրոպա	14 ֆրանք
Ամերիկա	2,50 տոլ.

Յայտարարութիւնների վճարը
Առաջին երեսում տողը 20 շահի
Չորրորդ „ „ 10 „
ԱՌԱՆՁԻՆ ՀԱՄԱՐԸ 8 ՇԱՀԻ

Խմբագրութեան հասցէն՝ Թաւրիզ
ՄԻՏՔ ի խմբագրութիւն կամ Tauris Perse
Rédaction du journal arménien „MITK"
Adresse télégrafique-Tauris „MITK"

ՄԻՏՔ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԴԱԳԻՐ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ԳՐԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اداره روزنامهٔ میطق

Anzeigeblatt fuer Persien

MITK
Propriétaire & Editeur en chef
Al. Der-Vartanian
Le Gérant
Mihran Baghdassarian

TERMS OF SUBSCRIPTION
for a year payable in advance. 20 krans.
Foreign Dollars 2. 50
RATES OF ADVERTISEMENTS:
one printing line on the 1-st page 10 cen.
„ „ „ „ 4-th „ 5 „
15% discount for annual subscription paid in advance. Address
The „MITK" Publication Co.
Tabriz. Persia

Published by the „MITK" Publication Co. and Advertising Agency, Tabriz, Persia

Գ. ՏԱՐԻ № 11 (31) ԹԱՒՐԻԶ, ՇԱԲԱԹ 22 ՄԱՐՏ 1914 Թ. Tauris, Samedi le 4 Avril 1914 № 11 (31) Vol. III

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ուզում էք ձեր միայնութեան ժամերին լաւ խօսակից ընկեր ծխեցէք միայն

եղբարք ՍԷՅԼԱՆՈՎՆԵՐԻ ամփական գործարանի

ԵԳԻՊՏԵՍԱԿԻԱ, ԻՐԻՍ, ՓԱՐՈՍ, ՊՐԻՄԱ, ԱՐԻՕԼ և ՄԱՐՍ

պապիրոսները.

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ ՂԱԼԱՅՈՒՄ

Սորանով յայտնում եմ յարգելի հասարակութեան, որ մեր մեծ տունը 7 մեծ ու փոքր սենեակներով, մառաններով և պարտէզով վարձու եմ տալիս. անմիջապէս դիմել ՄԻՍԱՔ ԲԺՇԿԵԱՆՑԻՆ 2—2

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

Թէհրանի, Սպահանի, Էնզելու, Ղազվինի և Ուրմու մեր գործակալներից մենք խնդրում ենք փութացնել տեղական բաժնեգների գանձումն ու առաքումը։ Վեց ամիսն անցաւ և մենք ուղղակի խեղդւում ենք պարտքի ծանրութեան ներքոյ։ Խնդրում ենք նաև պ. պ. բաժանորդներից՝ պարոնայք գործակալների հէնց առաջին դիմումին վճարել բաժնեգները և էսօր էգուցուան չցցել։ 25 ղռ. ինչ գումար է, որ այս վեց ամսում դեռ մեզ չուղարկուեց։

Մարաղի, Խէշտի, Ջուլֆի և Սալմաստի բաժանորդներից էլ խնդրում ենք փութացնել իրենց պարտքների առաքումը և առ հասարակ աղատել մեզ դրամի մասին յիշատակումն անելուց։ Թաւրիզի մի կարգ պարտք ունեցողների մասին մենք ճնշւում ենք խօսք անել։ Այստեղ գոնէ վճարելու ոչ մի դժուարութիւն չկայ։ Չէ որ դրաշար, տպարան և թղթավաճառ ամեն շաբաթ մեզնից 15-ական թուման փող են պահանջում. մենք պէտք է ստանանք որ վճարենք։ Անվերջ մեզնից վճարել անկարող ենք։

ՄԵՐ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

I

Անուղղայ և անխրատ ազգ ենք։

Այս միտքը մենք շատ առիթներով ասել ենք մեր թերթի էջերում, բայց անհրաժեշտ ենք համարում կրկնել ու շեշտել և այժմ։

Պատմական և ոչ մի դէպք, անցեալի և ոչ մի օրինակ մեզ փորձ ու խրատ չի եղել։

Մենք այս օր էլ կրկնում ենք անխրատօրէն նոյն սխալները, որոնց և բեսից երէկ մեր պապերը տուժել, պարտուել են պատերազմի դաշտում, կորցրել են թագ ու հայրենիք։

Դպրոցներում, հանդէսներում և դասախօսութիւններում մենք զայրոյթով խօսում ենք մեր նախորդների անմիաբանութեան և դրա կործանարար հետեւանքների մասին, սակայն և այնպէս այս օր մենք կրկնում ենք նոյն անիծեալ անմիաբանութիւնը և սպանում ազգային-հասարակական շատ ազնիւ ձեռնարկներ։ Եւ այդ բոլորը՝ լոկ մեր զգուելի եսի, լոկ մեր ողորմելի փառասիրութեան և մեր անձնական կրքերի ու հաշիւների պատճառով։

—Չէք լսէ իմ պատգամը, չէք յարգի իմ կարծիքը, չէք խոնարհի իմ առաջ ների ու հեղինակութեան առաջ, ես էլ կկործանեմ ձեզ ու ողջ ձեր ազգաշէն գործը։ Այսպէս միշտ ասում ու խօսում է անխրատ, յամառ, եսապաշտ, անցեալ ու ներկայ ։հասնյագղ հայը։ Եւ իրօք իր կամակոր հակ ռակութեամբ նա գնում ու կործանում է 10-եակների միութեամբ ու ջանքով շինուած դժուարին գործը։ Եւ այս անում է այն հայը, որ անիծում է Մերուժանների, Վասակների, Գրիգոր Սինիների, ազգ ակործան սարքերները։

Այսպէս մեզանում կայ միշտ քանդման. աւերման, պառակտման և ազգակործան մի մոլի աշխատանք և՝ բնաւ երբէք վերաշինման, ծաղկման միաբանութեան ազնիւ ու ազգաշէնւմի գործ։

Բոլոր ազգերը, որոնք հասել են մեծութեան, ոյժի և փառքի միշտ նայել են թէ՝ ո՛ր արարքից և պատմական ո՛ր սխալից են տուժել իրենց պապերը իրենք էլ խրատուելով անցեալի այդ դասից՝ խուսափել են նոյնի կրկնութիւնից, ուստի և ազատուել ենկատաստրոֆներից և ուրիշի լծի տակ ընկնելուց։

Մենք, միայն մենք. յամառ, կամակոր, տգէտ, շատ անգամ և յուրջ ու բարձր կրթութիւնից զուրկ բայց ուրիշներին «խմբագրականներով» դասեր տուող հայերս մնացել ենք կոյր ու խուլ մեր անցեալի առաջ։ Պապերի չարաղէտ սխալները կրկնել ու կրկնում ենք հազար ու մէկերորդ անգամ և այդ հասկանալի պատճառով ցարդւում, կոտորւում նուազում ու գնալով մանրանում ենք մենք։

Ահա մեր այս հիւանդ, վիրաւոր և թերի կողմերի մասին է, որ մենք պիտի խօսենք մեր ընթերցողների հետ մի շարք յօդուածներով, որոնք պիտի ակներև կացուցանեն մեր թերութիւնները և ստիպեն մեզ վերջապէս սթափել, ուշաբերել, թաղել մեր ազգային յոռի ու անուղղայ բարքերը և ստեղծել—նոր, ուժեղ, միաբան, ստեղծագործող իրար պաշտող-պաշտպանող ու ազնիւ հայութիւն։

Ե. Տ. Վ.

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԱՐԹՆԱՑՈՒՄԸ

Արթնացման նշաններ են երեւում մեր պարսիկ հայրենակիցների մէջ։ Այդ ազնիւ գործին գլուխ է կանգնել Թէհրանի «Րագ» թերթը։

Վերջինս իւր մի առաջնորդող յօդուածով առաջարկում էր, որպէս զի ժողովրդական լուսաւորութեան նախադրութեան համար եւ Եւրոպայի խորհրդականներ հրաւիրուեն, ինչպէս այդպիսիք հրաւիրւում են Պարսկաստանի այլ նախարարների համար։ «Րագ» թերթը իրաւացի կերպով նկատում է, որ 5-6 տարուայ մէջ ժողովրդական լուսաւորութեան նախարարութիւնը բացի մի երկու պաշտօնական թերթի («Իթթիլա» և «Մարիֆ») տպագրութեան և Դար-էլ-Ֆնունի վրայ (գիտութեան ճեմարանի), որ Նասրէդդին Շահի ժամանակուանից հիմնուած էր, հակողութիւն անելուց ուրիշ ոչ մի այլ ընկնող գործ չի տեսել։ Նոյն իսկ գրում է թէ որքան ամօթալի է, որ այդքան ժամանակուայ մէջ մի կանոնաւոր ծրագիր անգամ սկզբնական դպրոցների համար չեն կարողացել ծրագրել։ Դար-էլ-Ֆնունը որ Նասր-էդ-դին շահի օրօք ունէր կանոնաւոր վիճակի մէջ էր, նոյն կանոնաւորութեան մէջ չեն կարողացել պահել։ Բացի այն որ նորանոր նախարարական գանգատ ճիւղեր են բացուել առանց մի արդիւնքի և իզուր ծախսերի դատ բաց անելու։ Մինչդեռ երբ Հաքիմ-էլ-Մուլքը ընտրուեց լուսաւորութեան նախարար, հազիւ կարողանում է նախորդ Մէջլիսում 40 հոգի երիտասարդ պարսիկներից Եւրոպա ուղարկելու ծրագիր յաջողացնել և փոխանակ հաւասար կերպիւ ամեն գաւառներից աշակերտներ ուղարկելու համաձայն կանոնագրի, ուրիշ անձնականութիւնը և խնամիութիւնն են նկատի ունեցել։ Այս թերթն աւելացնում է, որ հրաւիրուելիք խորհրդականները լինեն Շվէդացիներից։

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՑ ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

Ներքին գործոց նախարար Էյն-էդ-Դովլէն նորից իր հրաժարականն է ներկայացրել խնամակալին, բայց դարձեալ չէ ընդունուել։

Կովկասի գեներալ կոնսուլ Սաէդ-ըլ-վզարէն կառավարութեան կողմից նշանակուել էր, որպէս զի Ռուսաց դեսպան Քրիստովսկիին ուղեկցէր Թեհրան, այս օրերը արդէն հասել է. կառավարութիւնը նրա ծառայութիւններից գոհ՝ նրան Սարդար-էլ-Մոլք տիտղոս է շնորհել և պատուիրել որ շուտով վերադառնայ իր պաշտօնին։

Խլջի ֆովջի պետ Սէյֆ-էլ-Մամալիքըն ժանդարմ էրիայի հրամանին չհպատակուելու և Խլջի ֆովջը պատրաստ չանելու համար ժանդարմերիայի կողմից երկու ամսուան բանդարկութեան է ենթարկուել։

Բամից հեռագրով յայտնում են, որ ժանդարմերիան շատ շուտով Դարչին է հասել, միւս կողմանէ էլ Բամի խաներն էլ հասել. Խիստ կռիւ է տեղի ունեցել. Բամի զօրքի կողմից 4 սարբազ մի հոգի էլ Սալար-Նուսրաթի մարդերից, ժանդարմերիայից էլ 5 հոգի սպանուել են և մի քանի հոգի էլ վիրաւորուել. Երեկոյեան զօրքը Բամ է վերադառնում, իսկ Բլուճները գեալի Շիրաֆթ են հեռանում. վերջիններիս կորուստները յայտնի չեն։

Ցասով

ՄԱՀՄԵԴԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

ԱՌԱՋԻՆ ԹՐՔՈՒՀԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍԸ.

Սոյն Փետրվար 17-ին Ուֆայում կնքեց իր մահկանացուն Ֆաթմա-խանում Նովրուզովը, առաջին թրքուհի հրապարակախօսը Ռուսաստանում։

Հանգուցեալը Վոլգայի ափերի և Սիբիրիայի թուրքերի մէջ մեծ ժողովրդականութիւն էր վայելում. Նա մեռաւ թոքախտից 25 տարեկան հասակում։

Ֆաթմա-խանում Նովրուզովը ծնուել էր Զլատօուստում (Կազանեան նահանգ) [illegible] հարուստ վաճառական Մուրթուզա Վալիդովի ընտանիքում։

Իւր նախնական կրթութիւնը նա ստացել էր Մէկթէբ-էլ-մուալլիմական աղջկան, չէին քաղաքականացրել այդ մինչդեռ ու ... [illegible] մէջ իր առաջացած գիտութեան-փշրանքները։ Ծնողները տուել էին նրան նաև ընտանեկան ռուսական կրթութիւն, նրա մայրը ուսումնասիրող հոգու յամառութիւնը կիսարել չկարողանալով։ Ֆաթմա-խանըմի ծնողները թրքական նահանգական միջավայրում պարած ու գնացած լինելով, իրենց աղջկան կանանց գիմնազիոն չուղարկեցին, վախենալով այն նախապաշարումներից ու կանանց կրթութեան դէմ քարոզած աւանդական հասկացողութիւններից, որ տիրում էր իրենց շրջապատում։

Արքունի հայած Ֆաթմա-խանըմին յաջողեց ընկնել Կ. Պօլիս. թրքական այս մայրաքաղաքը նրա կեանքի մէջ խաղաց վճռական դեր։

Այստեղ առաջին անգամ նրա մէջ արթնաց հասարակական ու քաղաքական միտքը։

Կ. Պօլսում Ֆաթմա-խանըմի միտքը բաղխուեց կանանց էմանսիպացիայի գաղափարի հետ ու նա ագահութեամբ ու միայար սկսեց կլանել ընթերցանութեամբ լրացնելու համար իր զարգացման պակասը։ Հէնց այդտեղ Ֆաթմա-խանըմը վճռեց վերադառնալով հայրենիք իրեն ամբողջապէս նուիրել թրքուհիների զարգացմանը ու նոցա մէջ նոր կեանքի արթնացման մտքի արծարծելու գաղափարին։

Վերադառնալով հայրենիք նա սկզբում սկսեց պարապել ուսուցչութեամբ Կազանի նահանգում. ապա նա ամուսնացաւ թրքերի մէջ յայտնի հասարակական գործիչ և հրապարակախօս Նովրուզովի հետ ու տեղափոխուեց Տոմսկ։

Այստեղ իւր մանկավարժական գործունէութեան հետ զուգընթացաբար նա ամուսնու հետ սկսեց հրատարակել «Սիբիրիա» թերթը, որի մէջ առանձին բաժին էր յատկացուած թուրք կնոջը։

Նա ժամանակ առ ժամանակ փոխարինում էր իւր ամուսնուն կատարելով խմբագրի ծանր պարտականութիւնները։

«Սիբիրիան» կարողացաւ իր գոյութիւնը պահպանել միայն մի տարի. Տոմսկից երիտասարդ հրապարակախօսուհին իր ամուսնու հետ փոխադրուեց Ուֆա ու սկսեց հրատարակել «Տուրմուշ» (կեանք) թերթը, որտեղ դարձեալ թուրք կինը ունէր իրեն յատկացրուած առանձին բաժինը։

Երկու հրատարակութիւններն էլ հանդէս էին գալիս որպէս պայծառ առաջադիմական օրգաններ. Նոքա փարած էին անշարժութեան, խաւարամտութեան ու ֆանատիզմի հետ կռուելու սրբազան գաղափարներին, որոնցով մինչև ուղն ու ծուծը վարակուած էր թրքական միջավայրը. Այդ հրատարակութիւնների մէջ թուրք հասարակական—քաղաքական մտքի առաջին կայծերը իրենց արտացոլումն ստացան։

Առանձնապէս ուշքի են զարկում Ֆաթմա-խանըմի պայծառ ու կորովի գրչի արտադրած գաղափարները իր յօդուածներում, որոնց մէջ Ռուսաստանի թրքուհիները իրենց թաղուած ըղձերի ու ցանկութիւնների արձագանքն են տեսնում։

Սակայն պէտք է ի նկատի ունենալ թուրք հոգևորականութեան նշանաւոր մասի ատելութիւնը, նոցա ժողովրդի ֆանատիզմը գրգռող գործունէութիւնը բոլոր նորութիւնների դէմ, մասնաւորապէս ստրկօրէն հպատակութիւն ու նուիրուածութիւնը հնութեան մնացորդներին, ըմբռնելու համար թէ որչափ փշոտ է եղել, առաջին թրքուհի հրապարակախօսի ու հասարակական գործչի ճանապարհը. Նրան սպառնում էր ոչ միայն բաց արձակ պրոպագանդան իր դէմ այլ և գաղտնութեամբ սպանելու վտանգը։

Այս յարատև յարուածութիւնն ու անհանգստութիւնը կործանարար հետևանքներ ունեցան Ֆաթմա-խանըմի թոյլ օրգանիզմի վրայ. Այդ ճանապարհը նրա համար չափազանց ծանր էր, որը վերջացաւ թոքախտով ու վաղաժամ մահով։

Ա. Մ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Մի տեսակցութիւն Ռուսական Կայսերական Կառավարութեան Ատրպատականի Գեներալ Հիւպատոս

Պ. ԱՌԼՈՎԻ ՀԵՏ

III

—Ձերդ գերազանցութիւն, երեք տարի է, որ ես շատ առիթներով, թէ հայերէն և թէ պարսկերէն՝ իմ «Միտք» թերթում գրել եմ մեր քաղաքի յաւիտենական ցեխ ու կեղտի, ամառ ժամանակ՝ գիշեր ցերեկ քաղաքի գլխին կանգնած փոշու մշտական ամպերի և հակաառողջապահական այն անտանելի պայմանների մասին, որի մէջ ապրում է մեր դժբաղդ ազգաբնակութիւնը: Խնդրեմ մի բան անել մեր քաղաքի մաքրութեան, փողոցների լայնացման և գեղեցկացման համար։

—Այո, հէնց իմ Թաւրիզ եկած օրը նկատեցի անտանելի փոշին. Ես զբաղուած եմ, ասաց պ. Հիւպատոսը, հէնց այդ հարցի ուսումնասիրութեամբ. Խօսել եմ ֆինանսների կառավարիչ պ. Մոլիթօրի հետ. Բաղդադը որ ասիական ամենակեղտոտ քաղաքներից մէկն է, ես շատ բան եմ արել նրա մաքրութեան համար և կանեմ շուտով նոյնը Թաւրիզի համար. Միայն ինձ դժուարացնողը Թիւրքմէնչայի մեր դաշնագրութեան 4-րդ յօդուածն է։

Այս ասելով պ. Հիւպատոսը իր սեղանի վրայից վերցրեց և տուեց ինձ յիշեալ դաշնագրութեան ֆրանս-պարսկերէն միացեալ ժողովածուն, որի մէջ 4-րդ յօդուածը կարդալով գտայ, որ ըստ այդ յօդուածի արգիլում է օտարահպատակներից ճանապարհների կամ փողոցների շինութեանց համար հող առնելը։

—Սակայն, ասացի ես, խնդիրն այնքան հասարակական և առողջապահական կարևոր նշանակութիւն ունի, որ կարծում եմ թէ հէնց այդ օտարահպատակները իրենք սիրով կտան պահանջուած դրամը, որ գոնէ մի մարդավարի և մաքուր քաղաքում ապրեն. Ես այս մասին, ինչպէս ասացի, այնքան գրել եմ, որ Ձեր համակրելի ձեռնարկի համար արդէն բաւականաչափ հող ու միտք պատրաստուած է։

—Դէհ, նշանակում է դուք արդէն գործի կէսը արել էք. դա շատ լաւ է և պատիւ Ձեզ. Ես մտածել եմ, որ սկզբում տարեկան 20 հազար թմն. ժողովրդից կամաւորապէս կարելի է առնել քաղաքի մաքրութեան, գեղեցկութեան և փողոցների լայնացման համար։

—Ես կարծում եմ, առ նուազը, եռապատիկը կարելի է առնել. Ինչ հայի հետ որ ես խօսել եմ, յայտնել են, որ ուրախութեամբ կտան պահանջուած գումարը քաղաքի գեղեցկութեան և փողոցների մաքրութեան համար. Ամենքը դժգոհ են այս դժոխք կացութիւնից, որ թագաւորում է նեղ, ծուռ ու մուռ փոշոտ և գիշերներն անլոյս փողոցներում. Այս գործը կլինի Ձեր յաջողուած յիշատակը։

—Անպայման, անպայման ես շուտով կձեռնարկեմ այդ գործին։

Երախտագիտութիւնս և շնորհակալութիւնս յայտնելով այս անակնկալ, սիրալիր ընդունելութեան և բարեհաճ տեսակցութեան համար, որ տևեց ուղիղ մի ժամ, թոյլտուութիւն խնդրեցի մեկնել։

—Շատ ուրախ եմ Ձեր տեսակցութեամբ և ծանօթութեամբ, ասաց պ. Հիւպատոսը և մինչ սենեակի դուռը ուղեկցելու պատիւն անելով, աւելացրեց —երբ կամենաք և ինչ լուրերի համար կամենաք, խնդրեմ միշտ ազատ եկէք և տեղեկացէք ամէն ինչ։

—Much obliged—ասելով և կրկին շնորհակալութիւններս յայտնելով, ես ելայ ընդունելութեան առանձնասենեակից՝ ամենախոր տպաւորութեամբ պ. Հիւպատոսի խիստ բարեցակամ և սիրալիր վերաբերմունքից։

Ա. Տէր Վարդանեան

(Վերջ)

«ԽՕՐՇԻԴ»-Ի ԽԱՓԱՆՈՒՄԸ.

«Խօրշիդ» 3-րդ համարը լոյս տեսաւ ամսոյս 17-ին և ուղարկուեցաւ անմիջապէս ֆարման-ֆարմայ Զէյն-էդ-Դովլին, Բէգլար բէգուն, Ղարաբէգանց գեներալ հիւպատոս պ. Առլովին և բոլոր հիւպատոսներին։

Ամսոյս 19-ին ժամը 4-ին ֆառրաշները ըստ գեներալ նահանգապետի հրամանի, բազարից և լրագրավաճառներից հաւաքեցին «Խօրշիդի» №-ները։

Բէգլէր բէգի Սարդար Մոքարրամը համաձայն պ. Նաէժ-էդ-Դովլի հրամանի Ղարաբէկուն ուղղած թղթով պատուիրում է, թէ դադարեցրած է արդէն «Խօրշիդի» հրատարակութիւնը։

Պատճառը մեզ անյայտ է. Ց

Խմբագիր-Հրատարակիչ «Խօրշիդի»

Ա. Տ. Վարդանեան

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՈՒՏԵԼԻՔՆԵՐԻ ՍԱԿԱԳԻՆԸ

27 Փետր. Սովուջբուլաղ

Անցեալ օրերը դատաւորը մունետիկի միջոցով յայտարարեց ի լուր ամենեցուն ու ծնեցաց մի սակագին՝ օրինակ հացի պաֆթան՝ 10 դա., միսը՝ 3. տեղական բրնձի փութը՝ 16 դա., իսկ սադիրինը՝ 30, քիշմիշինը 7 դա. ձուի մէկը՝ 1 շահի։

Հացի համար ոչ մի կարգադրութիւն, որովհետև էժան է։

Նպարավաճառք, իբրև բողոք, փակեցին 2-3 օր իրենց խանութները և խնդրեցին միևնոյն ժամանակ Սարդարից առ ժամ չգործադրել այս հրամանը. քանի որ իրանք էլ թանգ են առել, օրինակ ամբարական բրինձը առել էին 18-26 ղրան փութը. Սակայն անհետևանք. Սոքացուած բաց արին խանութները։

Սակայն այժմ բաղդալների մօտ չէ ճարուելու ձու, ժաժուն գիւղերից չի գալիս. Ք[illegible] մօտ կտեսնէք դուք նաև բրինձ, պանիր, չամիչ:

Բայց այսպիսի որոշումներ պէտք էր իր ժամանակին անել։

Գր.—Հմ.—Սօֆ.

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Յուսիկ Արք-եպիսկոպոս Մովսիսեանին

27 Փետր. Կ. քաղաք

Սրբազան հայր!

Տակաւին ականջիս քաղցր հնչում են Ձեր հմտալից պատմուածքներն ու բացատրութիւնները եկեղեցական պատմութիւնից, երբ տակաւին պատանի էի և աշակերտում էի Ձեզ. Յիշում եմ՝ Ձեր քաղցր ձայնը, և որպէս աչքերից կայծակնացայտ ոգևորութիւնը, երբ պատմում էիք մեր երանելի Հայրապետների սխրալի գործերը,—Գրիգորներ և Ներսէսներ, Սահակներ և Մաշտոցներ՝ եղբայրում էին մեզ, մխիթարում, շարունում Ձեր [illegible] և մեր մատաղ սրտերը անլռելի կենդանի [illegible] կապում իրենց ծրագրած ուսանողների հետ. Յիշում եմ նաև՝ Ձեր սրտի և հոգու թափիծը, ծակոտ կրծքներդ, [illegible] յոնքերի կուտակումն և աչքերի ար-

ազգայնական երբ ջնջագառում էիք Բրբիջոնեռի, Սուրմակների, Եզրերի, Գեւորգեանների եւ Նիկոլների ազգակործան արարքները, եկեղեցական եւ կրօնական գաւերը, անգթապատակը խարդաւանանքները եւ լցնում մեր սրտին ու հոգին առաքելութեան լծոյլով դէպի մեր պանծալի նախնեաց թողած սրբազան աւանդները, ազգն ու եկեղեցին-դաւաճանողները։

Անցան տասնեակ տարիներ, պատանի աշակերտները այդքն սպիտակահեր առնակած հասակում, զաւակներ եւ թոռների տէր, աշխարհի շատ չարն ու բարին տեսած, գաղթականների, սկզբունքների շատ գիտական բովերից անցած բայց և այնպէս, ներշնչուած ազգից եւ Ձեզնից ստացած քնարերգութ, դեռ այսօր էլ մնում են մօտեր կառչած վեհ նախնեաց Սրբազան աւանդներին — Մայր եկեղեցւոյն եւ նորա անսասանութեան համար մարտնչողներին։ Իսկ հերինակաւոր եկեղեցական պատմութիւնը՝ աշակերտներիդ սեղանի վերջն է կազմում եւ երբեմն վերյուշել տալիս բացցը անցեալը, անթիւ ու բոց, ազնիւ պատմութեան, կենդանի խօսքդ եւ նախնեաց աւանդականներ շուրջը համախմբում մի ի սէր առաջատ հաջինների մանուկ աշակերտացդ։

Այսօր խաչի եւ ազգութեան արեւքան եւ փարդապետը դարձել է արհի, Հայրապետական Տեղակալ, Սրբազան առաքելների պաշտպան եւ գործադիր — խօսքիւ մարդը դարձել է գործի մարդ եւ մենք, բոց սիրով աշակերտներդ անհամբեր սպասում ենք, որ խօսքդ պիտի մարմնանայ եւ գործ դառնայ։

Սրբազան Հայր! Յոգնած եւ վաստակած է մեր ալեհատ հայրենիքը, նա վաստակցել է բոց, խօսքը գործի վերափոխուել անհրաժեշտութիւնը բարդուած է բոց վրայ, ոն, աւագյուցը, որ խօսք տանող գործից մեռեալ է։ Ինչու են հպարտ հայերի այն Սրբազան աշակերտները Դեբեյեան, Պօլսպետ, Ներսէս Տէր-սիկ, որոնք Սթէնքից եւ Հռոմից դարձել են գիտական պաշարով, ինչու են ասպարէզից քշւում եւ թողնուել լինում Ս. Եկեղեցւոյ զարգանալ պաշտպանները Սուքիաս, Անդրէաս, ինչու են վռնդում, քշում (30,000-ի*) գոզոնը բացող բազմախօս Նարեկացիները-Բենիկ եւ ասպարէզ բացւում Սուրմակներ եւ Բրբիջոններ, եկեղեցւոյ Հիմունքը ցնցողներ — Արսէն Գլաճեանների եւ բազմաթիւ նմաններ... Սրբազան Հայր, ո՞րն է ճիշդ խօսքդ թէ գործդ, որին հաւատանք. մեր օրերի ուսուցիչն ես, բոց ենք գիմում, փարատիր մեր երկմտութիւնը։

Մ. Խաչի

5 Յունիս 1914 Թ. Ք. գիւղ

Իմ երկրորդ բաց նամակը պ. Յ. Դալբէանին

Պարոն Դալթեան!

№ 7 «Միութ»-ի միջոցաւ Ձեզ մի [illegible]

*) Յողուածագիրը երեւի այս ակնարկութեամբ մատնանշում է բաժարան Բենիկի «Անարդարութեան ներեսից» եւ «էջմիածնի Արդարութիւնը» գրքոյկները, որոնցով եւ անհերքելի փաստերով Հ. Բենիկը հաստատում է ներկայ տեղապահի Բեսարբիոյ թեմում արած Յոսկայի գեղծումանուածումիւրագումները։

Եւ իբր այդ հաւատարիմ ու նախանձախնդիր ծառայութեան համար էջմիածնի եշխանաւորները եւ բազմաթեր վեգարապետները հալածելով հալածում են անզուգական վարդապետին եւ չկայ Դէտ ու Հայր, որ բռէ եւ պաշտպանէ նորանց անմեղ օրերի էջմիածինը։ Մ. Խ.

Հարց եմ տուած, որի կրկնութիւնը այս անգամ ուղղում եմ հանձնումը [illegible] նամակի №-ը ձեռքի տակ ունենալով պատասխանը էիք յաջորդ №-ում պատասխանիտալու. սակայն դուք այդ պատասխանը չտալով՝ պարտադրեցիք կոտորեցիք. Այս անգամ ես նոյն այդ հարցը տալիս եմ մէ՛ գրելով Խմբագրական ժողովին. բարի եղէք Ձեր աշխատակիցներից մէկը ուղարկելու այդ խնդրի առթիւ մի հրապարակային փաստագիտութեամբ մի պատասխան մեծապատիւ Մինասեանց Միհրդատ խմբագրութեանը ի տեղեկութիւն։

Քանի որ, պարոնները քաղաքական խնդիր չէք որ գրագրական լինելք պատասխան բարդ խնդիրներով, եւ ոչ էլ հասուն էք, որ որոշ պարէնը հարթելու անհամբերութիւնից ձեռնտու ձեզ ցոյց տալ. դուք որ ցանկալիք էք գիտութեան ասպարէզ բացահայտ՝ այժմ ձեզ յանձնել է իբր գաղափարի կրթութեան գաղափարական պատասխանատու գործը, այն ազգի մի անհատը — թող մի ըմբռնող անհատը — Ձեր դաստիարակութիւնը ուղղելու կեցութեան յանձնած իբր դասակի վերաբերեալ Ձեզ մի տարրական հարց է տալիս, ինչո՞ւ էք լռում...

Ն. Ե. Եթէ այս երկրորդ դիմումս էլ առանց պատասխանի Ձեր այս վերաբերում եմ ինձ, սովորած կոչում գրութեանս ձեր փոխելու եւ յետոյ մի շարք դասի խորհրդածութիւններ ընելու ընթերցող հասարակութեան սեղանի վրայ։ Այն անգամ էլ այդքան։

Մ. Յ. Տէր-Յակոբեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

2/25 Մարտ Լօզան

Պարոն Խմբագիր

Հանեցէք տեղ տալ մեր հետեւեալ նամակին Ձեր յարգելի թերթի մօտակայ համարներից մէկում։

Մենք Լօզանի համալսարանի մի խումբ ուսանողներս ի նկատի ունենալով, որ 1907 թուից Լօզանում գոյութիւն ունեցող Հայ ուսանողական «Արմենիան» միութիւնը իր ծրագրի թերութիւններով, զանազան աննորմալութեամբ եւ այն տեղ տիրող որոշ տենդենցների պատճառով անկարող եղաւ մինչեւ այժմ մի եւ է չափով բաւարարութիւն տալ անհրաժեշտ հայ ուսանողութեան կենսական պահանջներին ու նրա մտաւոր զարգացման ու բարոյական դաստիարակութեան գործին, կազմեցինք մի նոր, զուտ ակադեմիական բնոյթ ունեցող ուսանողական միութիւն, որի նպատակն է.

1. Համախմբել Լօզանի հայ ուսանողութիւնը ակադեմիական հողի վրայ՝ ստեղծելով նրա մէջ մի ընդհանուր մտաւոր եւ բարոյական կապ։

2. Զարկ տալ ուսանողութեան ինքնազարգացման եւ մտաւոր յառաջադիմութեան։

3. Ծանօթանալ Հայ կեանքին, գրականութեան եւ պատմութեան։

4. Զբաղուել գիտական, գրական եւ գեղարուեստական զարգացումներով։

5. Բարոյական ամէն տեսակ աջակցութիւն ցոյց տալ Լօզանի նորեկ հայ ուսանողներին։

Միութիւնս ցանկանալով ամեն կարգի գիտութիւններ տալ Շվէյցարիա, մասնաւորապէս Լօզան ուսանելու համար գալու ցանկութիւն ունեցող հայրենակիցներին եւ պատանիներին՝ հիմնում է Տեղեկատու Բիւրօ, որը պահանջուած դէպքում տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Լօզանի եւ Շվէյցարիայի համալսարաններէ կամ դպրոցների ծրագրերը ու մեծ ընթացքի ընդունելութեան պայմանները, ապրուստի եւ այլն մասին։ Յօդուածի յիշման կը նպաստէ նորեկների մուտքին համալսարան եւ երկրորդական դպրոցները. կը կատարէ թարգմանութիւններ, պահանջուած ձեւակերպութիւններ կը գտնէ ընակարան, մանկական ուղեցոյցներ եւ այլն։

Ամեն մի հարցում ուղղել ստորեւ ծանուցեալ հասցէով.

Mr. M. Arzoumanian
Av. de Léman, 10.
Lausanne (Suisse).

Պատասխանի համար ներփակել ստոմարկ նամականիշ։

Ի դիմաց Լօզանի ակադեմիական Ուսանողական Միութեան վարչութեան

Նախագահ՝ Վաչէ Ղուկասեան
Քարտուղար՝ Մ. [illegible]մանեան

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏ

«Սզրայիլ» (Լէյլա 15 Մարտ), «Հյամուս» (Ղալա 18 Մարտ), «Խենթ» (Լէյլա 20 Մարտ)

Այս վերջին շաբաթուայ Ոսկանեան գեղարուեստական խումբը տուեց վերոյիշեալ երեք պիեսների ներկայացումները Ղալայի եւ Լէյլայի բեմերում։

Մեր կարծիքով «Համուս»-ը մի անկապ ընդ միջին պէտք է դասել գրել հայկական գրականութից. Յեգանեան պաբերը Զապանիկի, ձանձրալի երկար ու բարակ հարցերը, որ ոչնչով չէ զանազանւում միկիտոնական կեանքից, Բարխուդարների գեղատեսութիւնը եւ Բոստանեան անիմաստ արինախանձութիւնները կրեցին, գեղարուեստական եւ բարոյական ոչինչ չունին մեզ համար։

Դորանից առաջ վատ եւ մանաւանդ աններելի «Խենթ» բեմ, հանեալ էր։ Ու է ընդգաստութիւն այդ անթիւ ռեպերտ՝ անգամ եւ վերջնորական ենք համարում, Մենք ոչ մի կերպ ներելի չենք համարում Ոսկանեանին, որ այդ գաղափարականութիւնը բեմ էր հանել եւ 4 երկար ժամերով ձանձրացրել հասարակութեանը։ Եթէ Կովկասի գաւառական քաղաքներում եւ անկիւնում կան մարդիկ, որ բոլոր «Խենթ» գոռում գոչումներով եւ «տպաւորիչ» տեսարաններով յուզւում են, Թաւրիզում ոչ ոք չկայ որ տարուի «Խենթով». որի մէջը գեղարուեստ ու մարդ ոչինչ չկայ։ Խենթ պէտք է կարծել Թաւրիզի նրբաճաշակ հասարակութեան՝ նրան «Խենթ» հրամցնելու համար։

Չի կարելի մի քանի շահերների կամ թումանների համար բեմ ու գեղարուեստը ծախու հանել։ Նախորդ համարում մեր բարեկամական խորհուրդն էինք տուել Ոսկանեանին, որը չլսելով կործանեց շատ բան «Խենթ» անախորժ նիկ պիեսը բեմ հանելով։ Յուսով ենք որ նա այսուհետև յոգնէ հինգ իբր եւ ի պատիւ հայ բեմի այլեւս մի անգամ ևս մէջտ կհրաժարուի «Խենթ» բեմ հանելուց։

Ցաւը սրտում չորս ներկայացումներից միակը, որ համարում ենք իսկական թատրոնական գործ, դա «Սզրայիլն» է «Եզրայիլ»-ը մէջ հայրապետ Բզիրի դերում Ոսկանեանը ցոյց տուեց, որ ունի տեղ ստեղծելու շնորհ։ Ոսկանեանի Հայրապետ ազան կենաց ծեր յատուկ ստեղծագործութիւնը միշտ պատիւ բերող իրեն։ Կատիբան (տ. Օհանեան) Աննա (Արուս) ըստ ամենայնի յաջող էին իրենց դերում։

Խոժիների դերում թոյլ էր Մկսեան որ պէտք է երեան բերել առաւել ճարպիկութիւն եւ ճկունութիւններ ունենալ հնարավոր ճեմարանականի դերում առաւել հաստատակամ եւ ամուր պիտի մշակէր պ. Ալիխանեան (Մալիեան)։

Ամփոփելով մեր ասելիքները այս ներկայացումների մասին պէտք ասենք որ «Սզրայիլում» մեզ գոհացրին Ոսկանեան (Հայրապետ Աղա), տ. Արուս (Աննա), տիկին Ալիխանեան (Կատիբա)։ «Համուսում» յաջող էր Ոսկանեան (Սերգէյ բէկի դերում), ճանէր չափազանցութիւններ եւ անտեղի բարձրանալ կեղծ հայ Բագրատունեան ծերի տարի դերում. տ. Արուս յաջող էր իր շարժում եւ թոյլ Սուսամբարի դերում։ Տիկին Ալիխանեան առ հասարակ մեր տեսած չորս ներկայացումներում երեւաց որ բնական կարող ոյժ է. նա յաջող տարաւ իրեն գաւառացիներում անմոռանալի Սուսանի դերը։ Տ. Վարդիթեր Հրայանեանի դերում ցոյց տուեց երեւացինքը բարձր արհեստին հմուտ մօտ իսկ հոյակապ Ալիխանեանը Ալտանի դերում աւելի տպաւորիչ էր, խնդութեան բոլորն։ Բարսեղեանի Բոստանը բաւարար էր, միայն իր կնոջ բաց թողնած տեղում բնականից աւելի բան մոլեգնած եւ դողդողջուն էր։ Մոլեանի Հայկանիկը բնական, էլ ոչ ու չէ բան ունէր։ «Խենթ»-ի մէջ մեզ համար անհամանալի էր թոյլ Երնաց Ոսկանեանը։ Այդ պիեսում միամիտ եւ նոր շարժով հրճելություն բրդուհու-Ջաւօ-դերում խիստ յաջող էր տ. Ալիխանեանը։ Մակփանեանի դերը տիկին Արմէօր տարաւ իրեն յատուկ սովորական մտածուած ու լաւ խաղով։ Բորոսեանի Բոլման Լուին-դին արտացոլեց այդ բացասական տիպի գունեղ պատկերը։

Դիտող

ՀԱԱԱՐԱԿԱՑ ԴԱՏԱՍՏԱՆԻ

«Մշակ» 1906 թ. մարտ 23 № 63 (նամակ խմբագրութեան)

էջմիածին [illegible] 18

Ձեր պատուական թերթի № [illegible] տպուած է [illegible]

[illegible]

Դ. Խ.

վարդապետը Երևանի կոնսիստորիայից քահանայացուների մասին Սինոդի կազմած ծրագիրը, փոխանակ այնտեղ էլ ուղարկելու իր դիտողութիւնները, յայտարարութիւնը ուղղում է Սինոդին, վերջինիս տալով մի շարք ածականներ և ծաղրական ակնարկութիւններ անում մի անդամի հասցէին, որի հետ անձնական ընդհարում է ունեցել։ Սինոդը կարդալով այդ թուղթը և գտնելով վիրաւորական Սինոդի համար դիմեց Վեհափառ Հայրապետին խնդրելով սանձահարել հայհոյանքներ գործածել սիրող վարդապետին։

Թէ Վեհափառ Հայրապետն ինչ արաւ յիշեալ վարդապետի մասին, ես ինձ իրաւունք չեմ համարում գրել, բայց իրողութիւնն այն է, որ Նորին Սրբութիւնը համաձայնեց Սինոդի խնդրիքը կատարել և արձակեց նրան պաշտօնից և դատապարտեց աքսորի։

Մարտի եկան 6-ին Ալէքսանդրապոլի միացեալ հոգաբարձութեան պատգամաւորները՝ պ. պ. բժ. Ն. Տ.-Ս, և Խ. Ի և ինչպէս իրանք ասացին, Սինոդի անդամների համաձայնութիւնը առնելու, որպէսզի խնդրեն Վեհափառ Հայրապետից Արսէն վարդապետի վրայ դրած պատիժը մեղմացնել։ Նրանք մի քանի անգամ կրկնեցին թէ՝ «այս անգամ յարգեցէք մեր ժողովրդի խնդիրը, պատիժը մեղմացնելուն օգնեցէք թէ մէկ էլ Ա. վ-ը թոյլ տայ իրան մի խոպիտ վարմունք, արէք ինչ որ կամենում էք, մենք էլ չենք մեղադրի։ Մենք էլ գտնում ենք նրա արածը անտակտ և սխալ, մենք էլ այդ բանը նրան նկատեցինք...»։

Պատգամաւորների գալը զուր չանցաւ։ Սինոդի անդամներից ոմանք պատրաստակամութիւն ցոյց տուին ներման կողմն անցնել, թէև նկատեցին, որ իզուր են քաղաքավարութիւն վիրցնում մի անձի վերաբերմամբ, որին լաւ են ճանաչում։ Երեկոյեան նրանք արդէն պատրաստւում էին մտնել Վեհափառի մօտ խնդրելու, երբ պօստը ստացուեց, ուր կար մի ծրար Արսէն վարդապետից։ Այդ ծրարը ներկայացուեց Վեհափառ Հայրապետին նախ քան պատգամաւորների ներս մտնելը։ Տիրունի Հայրապետը թուղթը կարդալուց յետոյ վերադարձրեց հրամայելով կարդալ և կարդացուեց պատգամաւորների ներկայութեամբ, ուր «քանիմաց» վարդապետը կոնդակն անուանել էր «խղճուկ», ուր գըրականապէս յայտնել էր. «դէն եմ ձգում այս Փարաջան, որի ներկայութիւնը ինձ մէջ զզուանք է յարուցանում դէպի այդ հաստատութիւնը (խօսքը Էջմիածնի մասին է)...» և որ ինքն արդէն դիմել է ծանօթ վարչութեան իրան աշխարհականների կարգն անցկացնելու համար։ Այս թուղթը պատգամաւորների վրայ ծանր տպաւորութիւն թողեց. նրանք տարակուսել էին թէ էլ ինչ երեսով գթութիւն հայցեն, մինչև անգամ նրանցից մէկը պ. Խ. Ի... ասաց. «արանից յետոյ ես ինձ անպատուած եմ զգում իբրև հայ մարդ»։ Նրանք որոշեցին այլևս Արսէն վ-ի մասին խնդիր չանել, այլ իբրև այցելու մտնել Վեհափառի աջը առնել։ Իրօք նրանք մի քանի վայրկեանից յետոյ դուրս եկան և ասացին, որ Վեհափառն ասաց. գնացէք համոզեցէք Արսէն վարդապետին վեղարը չթողնի։ (իսկ Ալէքսանդրապոլում Ճիտը մասին ոչինչ չասացին)։

Պատգամաւորները գնալուց յետոյ երկրորդ օրը ստացուեցին հեռագիրներ նոյն պատգամաւորներից և Արսէն վարդապետից։ Առաջինները խնդրում էին պատիժը մեղմացնել, իսկ վերջինը խնդրում էր անհետևանք թողնել իր վերջին յայտարարութիւնը, այսինքն, որ «Փարաջան էլ դէն չէ ձգում»։

Յարգուեց Ա. վ-ի խնդիրը, բայց մերժուեց պատգամաւորների միջնորդութիւնը, քանի որ նրանք տեղեակ էին նրա վերջին թղթի բովանդակութեանը ու դրանից վրդովուած էին։

Երրորդ օր կրկին ստացուեցին հեռագիրներ միացեալ հոգաբարձութիւնից և Արսէն վարդապետից. հոգաբարձութիւնը կրկնում էր իր խնդիրը, իսկ վերջինը ներում էր հայցում իր գործի համար և Հայրապետի կողմից արժանանում է ներման կոնդակի. ի հարկէ, այլևս «խղճուկ» չէր, իսկ Փարաջան դարձել էր ոչ այնքան զզուանք պատճառող...

Տեսնում է ընթերցողը, որ ծիրանազարդ Հայրապետը ոչ թէ չապաւել է Սինոդի սխալը ուղղել. այլ իր անհաւանութեամբ զղջացող յանցաւորին տուել է. «Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո»։

Յիշեալ յօդուածում ասուած է թէ աշխարհական բիւրոկրատիան հրապարակել է կարծիքների և խօսքի ազատութիւն, իսկ Սինոդը պատժում է ազատօրէն կարծիքներ յայտնող հայ հոգևորականին։ Սինոդը, ինչպէս վերն ասացի, կարծիք յայտնելու համար չէ պատժում և շատ ուրախ կլինի կարծիքներ լսել, հէնց դրա համար էլ իր ծրագիրը (լաւ թէ վատ դրա մասին չէ խօսքը) առաջարկել է հրապարակական քննութեան և համոզուած է, որ բազմազան կարծիքներ է լսելու և յարգանքով կը վերաբերուի ազատօրէն յայտնած կարծիքներին, բայց դժբաղդաբար կան մարդիկ, որոնք խօսքի ազատութիւն ասելով հայհոյանքն են հասկանում։ Չեմ հաւատում թէ լուրջ խմբագրութիւնը վերջին տեսակի խօսքի ազատութիւնը—հայհոյանքը խրախուսող լինի։

Մատթէոս վարդապետ

ԼՈՒՐԵՐ

ԹԻՖԼԻԶ

Ամսիս 16-ին Ղալայի եկեղեցում հ. տառաջնորդը խօսեց մաքսաւորի և փարիսեցու առակի և ինչպէս աղօթելու մասին։ Որպէս զի քարոզները ազդեցութիւն թողնեն, անհրաժեշտ է տպաւորման լաւ նախապատրաստուել։ Քարոզը տևեց 10 րոպէ։ Անվերջ յանդիմանութիւնները և եկեղեցի չեկողներին «չարչի» անուանելը մարդոց աւելի կխրտնեցնեն եկեղեցուց. Առ հասարակ քարոզների մասին մեր դիտողութիւնները մենք կտանք յաջորդիւ։

◆ «Խորշիդի» խափանումից և գրաւումից յետոյ, համարը 5 դամով պահանջուելիս է եղել, սակայն չի գտնուել բազարում։

◆ Թեմական հոգաբարձութիւնը Մարտ 20 թուով թողած մի յայտարարութեամբ կենտրոնականի մուտքը բացուած է յայտարարել հասարակութեան համար։ Մուտքը 4 շահի է։

◆ Խաչիկ խան Սարուխանը խմբագրութեանս ուղղած մի գրաւոր յայտարարութեամբ յատնում է հասարակութեան, թէ՝ որովհետև հանգստարանի ծառերի ու բուսականութեան արդիւնքը յատկացուած է նոյն հաստատութեան, ուստի խնդրում է հասարակութեան որ զգուշացնեն իրենց զաւակներին, որպէս զի նրանք չվնասեն ծառերը, բոյսերը, ծաղիկները, հակառակ դէպքում կենթարկուեն պատասխանատուութեան։

◆ Ներսիսեան դպրոցի ուսուցչ. և հոգաբարձական խմբերը տօնելու են նոյնի ուսուցիչ Ի. Յարութիւնեանի ուսուցչական 25 և գրական գործ. 30-ամեակը։ Յոբելեանական յանձնախմբի կոչին ի պատասխան՝ Արամեան դպրոցի մանկ. խորհուրդը իւր մարտ 20 ժողովում որոշեց յոբելեանի օրը (Ապրիլ 20) ներկայացուցիչ ունենալ հռչակաւոր և անզուգական հռետոր Հայր Բենիկին։

◆ Ամսիս 23-ի գիշեր. կիրակի, Ոսկանեան դերասանական խումբը ներկայացնելու է Արցիբաշևի հռչակ ու աղմուկ հանած «Սանին» դրաման։ Սպասելի է որ հասարակութիւնը լցնէ թատերասրահը։

ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆ

Ուրմուց մեզ հաղորդում են Ռուսմիսիայի ենթարկուող մի տարի կաշալի անարգագին ձևով դատարան քարշ տուելը, շղթայելը և տները կապանքի մէջ դնելը։ Ռուս-միսիան խառնուելով պահանջելով ազատել է կապանքից դժբաղդ կաշալին։

ԱԶԳԱՅԻՆ

«Մշակի Էրզրումի թղթակիցը հաղորդում է, թէ Սանասարեան դպրոցի, որ գտնւում է Դաշնակցականների ձեռքին, սարքած Վարդանանց հանդէսը չի կայացել, ժողովրդից, իբրև հակակրանքի նշան դպրոցի վարիչներին, ոչ ոքի չգալու պատճառով։

◆ «Մշակից տեղեկանում ենք որ վաղուց ազգութիւնից խորթացած, մայրենի լեզուն մոռացած Ռումինահայերի մէջ սկսուել է ազգային մի նոր արթնացում. Հայերը Բուխարեստում սկսել են հրատարակել «Ecoul Armenie» «Արձագանք Հայաստանի» անունով մի թերթ։

ԱՐՏԱՔԻՆ

Իրլանդիային տրուած ինքնավարութեան պատճառով մեծ յուզումներ են առաջացել Ուլստերեան շրջանի անգլիացիների մէջ, որոնք չեն ուզում մայր երկրից անջատուել և ունենալ հոմրուլ։

◆ Ալբանիայում տիրում է խիստ մեծ յուզում. Թերթերը հաղորդում են, որ իշխան Վիդը իր կնոջ հետ միասին փակուած է պալատում և բնաւ դուրս չի գալիս։

◆ Ռումինական թագաժառանգը իր սվիտայով գնացել է Պետերբուրգ ուր ամբողջ մի շաբաթ հիւր է մնալու Ձմեռային պալատում։

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1. «Պատանի» ամսաթերթ 1913 թուի IV-V կամ Օգոստոս-Հոկտեմբեր և VI-Դեկտեմբեր համարները, Թիֆլիս։ 2) «Արարատ» № 1 և 2, Ս. Էջմիածին։ 3) «Ararat» a Searchligth on Armenia, Լոնդոն, Vol. I, № 6։ 4) «Գաղութ» գրական, քաղաքական և հասարակական շաբաթաթերթ № 1-6. Ռոստով դ/Դ. 5) «Մրմունջներ» Մ. Յովհաննիսեանի, Վաղարշապատ, 1914 թ. 6) Դրացուցակ Պ. Պալենց գրատան-20, Զաքմաքճըլար Խան բուգչ. Կ. Պոլիս 1913-14. 7) Армяно-Григоріанскій „Календарь" на 1914 годъ, составилъ свящ. С. Теръ Ованесянцъ. Ставрополь, цѣна 25 к. 8) «Ռահնումա» № 11, 12, 13. 9) Արմենիա թիւ 31, 32 և 33, Մարսէյլ. 10) «Մախլաս» գրական-երգիծաբանական պատկերազարդ շաբաթաթերթ № № 6, 7, 8, 9, 10. բ. տարի. խմբագիր-հրատ. Սամսոն Լաշկարեան, Թիֆլիզ. 11) «Դարալեկ» № № 18, 19 20, 21 և 22. Կ. Պոլիս. 12) «Երիտասարդ Հայաստան» շաբաթաթերթ. (Փրովիտէնս) № № 20, 21, 22, 23. 13) «Վանտօսպ» № № 3 (52), 4 (53), 5 (54), 6 (55), 7 (56). 14) «Լոյս» գրական-հասարակական շաբաթաթերթ 5-րդ տարի, Նոր-Նախիջևան, № № 8, 9 և 10. 15) «Պատմական Խոհեր» գրեց Աղասի Կիլիկեան 1913 թ. Փրովիտէնս. 16) «Հանդէս Ամսօրեայ» № 12 (1913 թ. ստացուած Փետրվ. 23-ին (հ. տ.) Այս պատուական հանդէսի ուշ տպագրման և ստացման պատճառը եղել է Վիեննայի ընդհ. գրաշարների գործադուլը։ Այս պատճառով և ուշ են տպագրութեան յանձնուել Յունվ. և Փետրվ. ամսների համարները։ Նոյն համարը տպագրուած է փղոսկրեայ ամենաընտիր թղթի վրայ։ Ամբողջ համարը նուիրուած է համազգային Մեծ Յոբելեանին։ Ուշագրաւ յօդուած ունի «Հայ Ուղղագրութեան մասին» փրոֆեսոր Հ. Մենեվիշեանը։ Արժէ որ ամէն հայ ունենայ այս ընտիր համարը։ Վերջին պահուն ստացանք և Հանդէսի № 1-ը (1914 թ.)։ 18) Ազգագրական Հանդէս XXV գիրք։

Խմբագիր-Հրատարակիչ՝
Ալ. Տէր-Վարդանեան
Տնօրէն՝ Միհրան Բաղդասարեան

Hamburg-American Line

ՈՎ ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ Է ԱԺԱՆ ԱՐԺԷՔՈՎ ԵՒ ՑԱՐՄԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՄԵՐԻԿԱ

գնալ, պէտք է գնայ ՀԱՄԲՈՒՐԳ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԾԻ ովկիանոսային մեծ և շքեղ շոգենաւերով։ Ատրպատականից և Պարսկաստանի այլ կողմերից գնացողները դիմելու են խմբագրութեանս, որին յանձնուած է Համբուրգ-Ամերիկեան գծի Պարսկաստանի ընդհ. ագենտուրան և ուղարկուած են արդէն մեզ տոմսեր՝ ճամբորդներին վաճառելու համար։ 30—3

Բացուած է 1914 թուի բաժանորդագրութիւնը
Ազգային Սոց. Դեմոկրատ ԴԱՑԼԱՑԻԿ պատկերազարդ օրաթերթի
Բաժնեգինը Պարսկաստանի համար 5 ռուբլի։
Ապառիկ բաժանորդագրութիւն չկայ։
Տէր և տնօրէն Հմ. Արամեան
Հասցէ՝ Constantinople 125 P. Centrale. 25—5

Ատրպատականի Հայոց Թեմական Տպարան